

Силабус навчальної дисципліни

Теорія управління та професіоналізм керівника закладу освіти

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 01 Освіти/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Спеціалізація / освітньо-наукова програма:

Освітні, педагогічні науки

Компонент освітньо-наукової програми:

професійна підготовки

Обсяг : 90 год./ 3 кред. ЄКТС

Рік навчання: II, семестр: III, IV

Викладач

ПІБ Г.М.Тимошко, док. пед. наук , професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ННІМП ДЗВО «УМО»

ResearcherID:

<http://www.researcherid.com/rid/E-9730-2019>

ORCID iD

<https://orcid.org/0000-0003-0996-6138>

Профіль вченого у Google Scholar

<https://scholar.google.com/citations?authuser=2&user=dMC5ub8AAAAJ>

Сторінка автора у Електронній бібліотеці НАПН України

<http://lib.iitta.gov.ua/id/user/4139>

Тел: кафедри (044) 484-01-98

E-mail: kafedra_unz_pvsh_2015@ukr.net

Особиста контактна інформація:

timoshko49@gmail.com:

моб. телефони : 067 369 38 87; 093 618 12 24

1. Анотація курсу: Актуальність навчальної дисципліни визначається необхідністю докорінного реформування системи освіти, шляхи якого визначені у Законі про вищу освіту, Законі про повну загальну середню освіту, Концепції розвитку Нової української школи, низці нормативних документів з управління школою . Відповідно до нових завдань які стоять перед освітою, зростають вимоги до змісту і характеру управлінської діяльності керівників ЗО, якості та ефективності освітнього процесу. Сучасному керівникові-лідеру притаманна політична зрілість, державний підхід, діловитість, підприємливість, компетентність, етичні установки, особистісно-вольова сфера умінь керувати собою та організаційна культура менеджера освіти.

Мета навчальної дисципліни полягає у розширенні та поглибленні знань з теорії управління закладами освіти в сучасних умовах реформування освіти, враховуючи специфіку закладу та рівень компетентності керівників в управлінській діяльності; передбачає моделювання розвитку професіоналізму сучасного керівника закладу освіти з властивими йому особистісними та професійними якостями.

Основні завдання навчальної дисципліни полягають у здатності до опанування новими знаннями, розуміння предметної області та професійної діяльності, у т.ч. в освіті дорослих, післядипломній освіті й управління освітою (ЗК2); розробленні проєктів, управління ними, оцінюванні та забезпеченні якості виконуваних робіт (ЗК5); здатності діяти автономно, соціально

відповідально та свідомо на основі етичних міркувань та академічної доброчесності (ЗК6); пошуку, обробки, аналізу та узагальнення інформації для проведення самостійних наукових педагогічних досліджень в освітній галузі, зокрема в галузі освіти дорослих (СК1); набутті універсальних навичок дослідника в освітній галузі, зокрема в галузі післядипломної освіти: проєктування та оцінювання освітнього контенту, використання ІТ у науковій діяльності, управління науковими проєктами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (СК4).

3. Заплановані результати навчання.

1. Ініціювати, розробляти та реалізовувати проєкти в галузі освітніх, педагогічних наук, зокрема в галузі освіти дорослих, післядипломної освіти й управління освітою, здійснювати їх менеджмент й пошук партнерів для їх реалізації (РН 4.), зокрема :

- усвідомити, що *метод проєктів* – це педагогічна технологія, в основі якої лежить розвиток пізнавальних процесів умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі та прогнозувати утвердження позитивного іміджу закладу освіти;
- вміти створити творчу групу компетентних фахівців об'єднаних ідеєю розробки проєкту який необхідний для розвитку даного навчального закладу;
- організувати ефективну взаємодію учасників проєктної команди засобами делегування повноважень, де кожен її член виконує певну функціональну роль;
- визначити ресурсний потенціал здійснення проєкту;
- організувати проміжний моніторинг реалізації проєкту;
- провести підсумковий етап виконання проєкту разом з партнерами та відзначити активних учасників.

2. Застосовувати науково-педагогічні, управлінські технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу (РН 5), зокрема:

- усвідомлення необхідності формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю за результатами надання якості освітніх послуг;
- організація впровадження в управлінську діяльність досягнень сучасної науки і практики менеджменту ;
- визнання необхідності свідомого управління змінами, їх передбачення, регулювання, пристосування до змін засобами оновлення методів та форм управління закладами освіти;
- застосування сучасних технологій в управлінні закладом освіти (кейс-методу, коучингу та ін.).

3. Застосовувати навички лідерства, тайм-менеджменту у процесі розвитку професіоналізму керівника ЗО використовуючи нові знання через оригінальні управлінські вклучення (РН 11), зокрема:

- розвиток лідерських навичок керівника закладу загальної середньої освіти передбачає використання заходів щодо саморозвитку: створення особистої мотивації, стійкого бажання бути лідером, впевненість в собі, спроможність приймати рішення і брати на себе відповідальність, послідовність в реалізації спільних цілей;
- розуміння своїх сил, віра в досягненні цілей, ентузіазм, позитивне сприйняття змін, навички та вміння формувати на засадах тайм-менеджменту;
- керувати командною роботою створюючи ситуацію успіху для реалізації лідерських якостей учасників освітнього процесу

4. Уміти використовувати технології управління змінами та менеджменту знань щодо обґрунтування розвитку освітнього процесу у закладі освіти з метою підвищення якості освітніх послуг (РН 14), зокрема:

- впровадження особистісно-орієнтованої моделі виховання;
- гуманізація освітнього процесу;
- впровадження ідеології дитиноцентризму;
- використання інноваційних освітніх технологій;
- інтегрований підхід до організації та змісту освіти;
- забезпечення принципу неперервності відкритої освіти;

- взаємодія акмеологічних та андрагогічних аспектів суспільного виховання та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

№	Назва модулів і тем	Кількість годин					
		Всього	Аудиторні	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
1.	<i>Змістовий модуль 1. Особливості управління закладом освіти в умовах змін.</i>						
	<i>Тема 1. Теоретичні основи управління в системі освіти.</i>	14	4	2	2	10	
	<i>Тема 2. Організація управління закладом освіти – основний чинник його успішного функціонування.</i>	12	2	-	2	10	
	<i>Тема 3. Процес прийняття успішного управлінського рішення керівником закладу освіти.</i>	16	4	2	4	10	
2.	<i>Змістовий модуль 2. Вектори розвитку професіоналізму керівника закладу освіти.</i>						
	<i>Тема 4. Система лідерства в управлінні освітніми закладами</i>	16	4	2	4	10	
	<i>Тема 5. Професіоналізм керівника в управлінні закладами освіти з урахуванням їх типів та особливостей функціонування.</i>	16	4	2	4	10	
	<i>Тема 6. Організаційна культура як основа розвитку професіоналізму керівника закладу освіти.</i>	16	2	2	4	10	
	Разом	90	30	10	20	60	Залік

5. Технологічна картка опанування навчальної дисципліни

№ з/п /год.	Теми та форми занять	Зміст занять і навчальних завдань	Форми контролю
Змістовий модуль 1. Особливості управління закладом освіти в умовах змін.			
1.	Тема 1. Теоретичні основи управління в системі освіти.		
1.1	Лекція (2 год.)	Висвітлення та обговорення питань: 1. Ретроспективний аналіз поняття «управління» та «менеджмент». 2. Еволюція управлінської думки: теоретичний аналіз. 3. Система управління освітою в Україні. 4. Принципи та функції управління закладом освіти. 5. Сучасні підходи до менеджменту освіти.	Спостереження за активністю здобувачів PhD

1.2	Практичне заняття (2 год.)	Практичне заняття : 1. Здійснити ретроспективний аналіз поняття «управління» та «менеджмент». 2. Відслідкувати еволюцію управлінської думки у розвитку наукових шкіл управління . 3. Схарактеризувати систему управління освітою в Україні. 4. Визначити принципи та функції управління закладом освіти. 5. Обґрунтувати сучасні підходи до менеджменту освіти.	Усне опитування
1.3	Самостійна робота (10 год.)	Представити реферативний аналіз 10 джерел з проблеми управління в системі освіти. Підготувати анотований каталог іноземних джерел дослідження з проблеми (кількість джерел – не менше 5).	Усне опитування
2.	Тема 2. Організація управління закладом освіти – основний чинник його успішного функціонування.		
2.1	Практичне Заняття (2 год.)	<i>Висвітлення та обговорення питань:</i> Практичне заняття: 1.Схарактеризувати вимоги до керівника закладу освіти та його професійної діяльності. 2.Змодельовати позитивний імідж керівника закладу освіти. 3. Визначити та проаналізувати основні компетентності управління закладом освіти (особистий приклад). 4.Розробити тести на тему: Самоменеджмент керівника ЗО. 5.Визначити основні якості конкурентоспроможного керівника закладу освіти.	Спостереження за активністю здобувачів PhD
2.2	Самостійна робота (8 год.)	Проаналізувати складові успішного управління закладом освіти. Авторський варіант : визначити ризики в управлінській діяльності керівника ЗО	Усне опитування
3.	Тема 3. Процес прийняття успішного управлінського рішення керівником закладу освіти.		
3.1	Лекція (2 год.)	<i>Висвітлення та обговорення питань:</i> 1.Управлінське рішення як форма управлінської діяльності. 2.Зміст і види управлінських рішень. 3.Процес прийняття рішень. 4.Фактори, які впливають на процес вироблення управлінських рішень. 5.Сучасні підходи до прийняття управлінського рішення. 6.Аналіз та контроль за виконанням управлінських рішень в системі управління закладами освіти.	Спостереження за активністю здобувачів PhD при обговоренні питань

3.2	Практичне завдання (4 год.)	Практичне заняття: 1. Довести, що управлінське рішення це форма управлінської діяльності. 2. Здійснити характеристику змісту і видів управлінських рішень. 3. Змодельовати процес прийняття рішень. 4. Схарактеризувати фактори, які впливають на процес розроблення управлінських рішень. 5. Обґрунтувати сучасні підходи до прийняття управлінських рішень. 6. Позиціонувати аналіз та контроль за виконанням управлінських рішень в системі управління закладами освіти.	Усне опитування
3.3	Самостійна робота (10 год.)	Розробити етапи прийняття управлінського рішення. Оформити рекомендації аспіранту з окресленої проблеми. Ознайомитися із методичними рекомендаціями «Десять порад майбутнім керівникам ЗО» - Режим доступу: www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/.../desyat-porad-majbutnim-zdobuvacham-p...	Усне опитування
Модульний контроль			тести
Змістовий модуль 2. Вектори розвитку професіоналізму керівника ЗО			
4.	Тема 4. Система лідерства в управлінні освітніми закладами		
4.1	Лекція (2 год.)	Висвітлення та обговорення питань: 1. Формальне і неформальне лідерство у менеджменті освіти. 2. Лідерство, вплив та влада в управлінні освітніми закладами. 3. Основні вміння та ролі лідера керівника в системі освіти. 4. Типи керівників-лідерів у менеджменті освіти. 5. Особистісні та професійні якості сучасного керівника-лідера.	Спостереження за активністю здобувачів PhD при обговоренні питань
4.2	Практичне заняття (4 год.)	Практичне заняття: 1. Схарактеризувати поняття «формальне» і «неформальне» лідерство у менеджменті освіти. 2. Обґрунтувати поняття «лідерство», «вплив» та «влада» в управлінні освітніми закладами. 3. Проаналізувати основні вміння та ролі лідера - керівника в системі освіти. Розробити акмеограму: Особистісні та професійні якості сучасного керівника-лідера	Усне опитування
4.3	Самостійна робота (10 год.)	Визначити типи керівників-лідерів у менеджменті освіти. Індивідуально-дослідницьке завдання: Визначити до якого типу керівників-лідерів відноситься Ви і чому? Створити теоретичну модель сучасного лідера-	Усне опитування

		керівника ЗО.	
5.	Тема 5. Професіоналізм керівника в управлінні закладами освіти з урахуванням їх типів та особливостей функціонування.		
5.1	Лекція (2 год.)	1. Особливості управління дошкільним закладом освіти. 2. Особливості управління закладом загальної середньої освіти. 3. Особливості управління професійно-технічним закладом освіти. 4. Особливості управління закладом вищої освіти.	Спостереження за активністю здобувачів PhD при виконанні завдань
5.2	Практичне заняття (4 год.)	Практичне заняття: Позиціонувати: 1. Особливості управління дошкільним закладом освіти. 2. Особливості управління закладом загальної середньої освіти. 3. Особливості управління професійно-технічним закладом освіти. 4. Особливості управління закладом вищої освіти.	Усне опитування.
5.3	Самостійна робота (8 год.)	Визначити та аргументувати основні особистісні якості та професійні якості, які сприяють та заважають професійному розвитку керівника ЗО. Аргументувати - чому?	Усне опитування.
6.	Тема 6. Організаційна культура як основа розвитку професіоналізму керівника закладу освіти.		
6.1	Лекція (2 год.)	1. Сутність організаційної культури керівника закладу освіти. 2. Основні складові організаційної культури керівника. 3. Управлінські проблеми щодо формування організаційної культури керівника закладу освіти. 3. Професіоналізм керівника закладу освіти засобами розвитку власної організаційної культури.	Спостереження за активністю здобувачів PhD при обговоренні питань
6.2	Практичне заняття (4 год.)	Практичне заняття: 1. Обґрунтувати сутність організаційної культури керівника закладу освіти. 2. Визначити основні складові організаційної культури керівника. 3. Схарактеризувати управлінські проблеми щодо формування організаційної культури керівника закладу освіти. 4. Організувати управлінський дискурс «Професіоналізм керівника закладу освіти засобами розвитку власної організаційної культури».	Усне опитування

6.3	Самостійна робота (10 год.)	<i>Ваші думки: аргументуйте або заперечте!</i>	Усне опитування.
	Модульний контроль		тести

Контроль і оцінювання результатів навчання

Загальна характеристика видів навчальної роботи здобувачів PhD та особливостей контролю за якістю їх виконання.

Аудиторні заняття передбачають активну участь здобувачів PhD в освітньому процесі: в проблемних лекціях діалогової природи та практичних заняттях, які проводяться переважно з використанням активних та інтерактивних методів і мають творчий характер. Відповідно *поточний контроль спрямований* на оцінювання участі здобувачів PhD в обговоренні проблемних ситуацій та виконання завдань, глибину і змістову наповнюваність суджень, здатність до осмислення, узагальнення та здобуття нового знання в обраній спеціальності.

Самостійна робота здобувачів PhD є основним засобом опанування змісту навчальної дисципліни у вільний від обов'язкових занять час, її зміст визначається робочою навчальною програмою та завданнями до теми.

У межах самостійної роботи виконуються *індивідуально-дослідницькі завдання*, що спрямовані на формування і розвиток практичних умінь застосовувати вміння аналізувати дослідження з проблем управління закладами освіти, генерувати нові ідеї для розвитку професіоналізму керівника закладу освіти.

Окремі *звіти про самостійну роботу* не надаються. Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час усного опитування, модульного (тестові завдання) і підсумкового (залік) контролю знань, наявності виконаних завдань, поданих у формі презентацій та професійних акмеограм з дисципліни, оформлення здобувачем матеріалів самостійної роботи.

Під час опанування навчальної дисципліни передбачено можливість консультативної допомоги з боку викладача за потреби і запитом з боку здобувачів PhD (F2F або в режимі онлайн чи офлайн).

Підсумковий контроль – залік, в якому передбачено відповідь на три теоретичні питання і одне практичне, пов'язане із практичними аспектами застосування у власному дисертаційному проєкті умінь аналізувати дослідження з проблем управління закладами освіти, генерувати нові ідеї для розвитку професіоналізму керівника закладу освіти.

Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання

Основними *принципами* оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни є такі принципи:

- об'єктивності (оцінка має відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, компетентностей і результатів навчання);
- прозорості (максимальній ясності та відкритості процедури, критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання);
- систематичності (перевірка якості опанування навчальної дисципліни здійснюється систематично, за кожною темою і модулем, а також відвідуванням занять, ступенем активності під час навчання і вчасним виконанням навчальних завдань);
- дієвості (корекція та вдосконалення, за потреби, компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог освітньо-наукової програми);
- індивідуального підходу (об'єктивна і справедлива оцінка відповідно до зусиль, затрачених здобувачем PhD, дотриманням ним вимог академічної доброчесності та реальних результатів навчання);
- педагогічного оптимізму (зорієнтованість оцінювання на пошук особистісних ресурсів здобувача PhD у контексті успішного опанування навчальної дисципліни, стимулювання нових досягнень у навчальній роботі) тощо.

Основними *критеріями*, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Творча

майстерня молодого науковця», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення щодо наукового пізнання та його логіки;
- вміння виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні педагогічні проблеми, чинники та тенденції розвитку педагогічної науки.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи, індивідуально-дослідницьких завдань здобувачів PhD) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (форматування, висновки тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Позитивні оцінки виставляються лише тим здобувачам PhD, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Остаточна оцінка за результати опанування навчальної дисципліни розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	10
Модуль 1 (теми 1-3) – модульний контроль (тести), аналіз методичної бази дослідження і комплексу відповідних методик	10
Модуль 2 (теми 4-6) – теоретичні питання, аналіз виконаних завдань робочого зошита № 1	20
Модуль 3 (теми 7-8) – теоретичні питання, аналіз виконаних завдань робочого зошита № 2	20
Екзамен (теми 1-8) – теоретичні питання, аналіз виконаних завдань робочого зошита № 3	40

Шкали оцінювання (100-бальна та національна)

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Політика навчальної дисципліни **Політика щодо академічної доброчесності**

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на *засадах академічної доброчесності* – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Щодо академічної доброчесності здобувачів PhD йдеться про самостійне виконання навчальних завдань; обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей від інших осіб; надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час виконання навчальних завдань та екзамену заборонені (в т.ч., із використанням мобільних девайсів).

За порушення академічної доброчесності здобувачі PhD можуть бути притягнені до такої *академічної відповідальності*: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрядження із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі.

Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання заліку відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (зокрема, лікарняний лист).

Політика щодо правил поведінки на заняттях

Здобувачі PhD беруть активну участь у всіх заняттях: обговорюють проблемні ситуації, запропоновані викладачем на лекціях, у режимі діалогу /полілогу; активно включаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час практичних занять; виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми.

Спілкування учасників освітнього процесу (викладач, здобувачі PhD) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання.

Рекомендована література .

(Базова).

1. Андрущенко В. Освіта в діалозі цивілізацій: зростання комунікативної функції // Освіта і управління. - 2005. - Т.8. - № 1. - С. 18-19.
2. Бех І. Принципи інноваційної освіти // Освіта і управління. - 2005. - Т.8. № 3 -4. С. 7-20.
3. Генсон Марк Е. Керування освітою та організаційна поведінка, Л. Літопис, - 2002
4. Громовий В. Освітній менеджмент: професійно і «без фанатизму» // Директор школи. - 2006. - № 3, січень. - С. 7-8.
5. Даниленко Л.І. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Науково-методичний посібник. - К., 2004.
6. Дружинін А.В. Місце стратегічного менеджменту в системі управління освітою [Online] <http://www.rusnauka.com/Psychology/60.html>
7. Душенко К. Универсальный цитатник бизнесмена и менеджера. М, ЗКСМО. 2003.
8. Жебровський Б.М. Формування професійної готовності директора школи до управління якістю освіти: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. - К., 2002. - 20 с.

9. Зубко А.М. Організаційно-педагогічні умови удосконалення навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів: Теорія і методика проф. освіти: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. - К., 2002. - 22 с.
10. Зязюн І.А. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - К.: Ін-т пед. і психол. проф. освіти, 2004. - 503 с.
11. Кириченко М.О. Управління загальноосвітнім навчальним закладом (методологічний аспект): Автореф. дис. канд. пед. наук. - К., 2002. - 19 с.
12. Ковальський Теодор Дж. Проблемні ситуації в керуванні освітою, Л. Літопис. – 2003.
13. Лукашевич М. П. Школа на рубежі ХХІ століття: Управлінський аспект: Наук.-метод. посіб. - К., 2000. - 202 с.
14. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління // Б-ка журналу «Управління школою». - 2005. - № 11, с.76.
15. Митчелл Джон Настольная книга менеджера. Сборник практических рекомендаций для действующих менеджеров, М "Баланс Бизнес Букс", - 2004
16. Орбан-Лембрик Л. Психологія професійної управлінської діяльності // Освіта і управління. - 2005. - Т. 8. - № 3. – С. 58-66.
17. Освіта України за роки незалежності: стан, факти, події / За заг. ред. В.Г.Кременя. - К. Вища шк, 2001. - 159 с.
18. Павлютенков Є.М. Професійна компетентність директора школи // Управління школою. - 2003. - № 7 (19). - С. 2-4.
19. Підручник для директора (журнал управлінської компетентності) / За ред. Л.В. Головченко. - К.: «Плеяда», № 5-6, 2005 р. С.37-43.
20. Семенюк Л. Менеджмент - елемент людської культури //Директор школи, ліцею, гімназії, № 3, 2006р. С. 21-22.
22. . Сорочан Т.В. Управління школою - діяльність професійна: Посібник для директорів середніх загальноосвітніх навчальних закладів. -Луганськ: Знання, 2003. - 48 с.
23. Сухомлинська О.В. Громадсько-державна система управління і Василь Сухомлинський // Директор школи, ліцею, гімназії. - 2003. - № 4. - С. 82-85.
24. Тимошко Г.М. Система підготовки резерву керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінської діяльності. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 - К., 2004-20 с.
25. Шевченко О.В. Проблема внутрішньошкільного управління у вітчизняній педагогіці 20-30-х років ХХ століття: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.0 / Луганський Держ. Пед. універ. —Луганськ, 2003. — 20 с.

Додаткова література

- 1.Махиня Т. А. Медіаменеджмент як складова підготовки сучасного керівника навчального закладу/ Махиня Т. А. // Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій: Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції викладачів і аспірантів 30 березня 2016 р. – К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2016. – 1 електрон. опт. диск [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/materiali-konferencij-nimp/i-mizhnarodna-naukovo-praktichnakonferenc-30-03>. – С. 152 – 155.
- 2.Олешко П. С. , Андрощук І. М. , Оксенюк І. Л. Використання електронного освітнього ресурсу для організації самостійної роботи слухачів у закладі післядипломної педагогічної освіти зі змішаною формою навчання / Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти : підручник / за заг. ред. В. В. Олійника, ред. кол. : С. П. Касьян, Л. Л. Ляхоцька, Л. В. Бондаренко, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». – К., 2019. – С. 132 – 145.
- 3.Приходькіна Н. О. Теорії медіаосвіти / Н. О. Приходькіна // Психол.-пед. практикум. Метод. посіб.: Ч. 3. - К. : ПП «ДІРЕКТ-ЛАЙН», 2017. - 168 с.
- 4.Тимошко Г. М. Аналіз феномену «Організаційна культура» у педагогічній теорії і практиці / Г.М. Тимошко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету - Чернігівський НПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2012. - Вип. 96. – С. 148- 153.

5.Тимошко Г. М. Загальнолюдські цінності / Г.М. Тимошко // Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; [упор.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Куренна; ред.: рада.: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.] ; Нац. Акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України [та ін.]. – К. : Основа, 2014. — С. 146.

6.Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу як основа управлінської культури в педагогічному менеджменті / Г.М. Тимошко // Проблеми освіти : Наук.зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2014. – Вип. 74. - Ч.1. – С. 73-79.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НПН України <http://lib.iitta.gov.ua>
3. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО: <http://umo.edu.ua/postgraduate-postdoctoral>
4. Канбан-план роботи аспіранта 1 і 2 року навчання: <https://coggle.it/diagram/X6GthSUMn1klAZmf/t/%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B1%D0%B0%D0%BD-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-content-uploads-scrumandkanbanrfinal-pdf>

5. Офіційні сайти періодичної літератури:

<i>Назва журналу</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти	http://journals.uran.ua/apppfo
Вісник післядипломної освіти серія «соціальні та поведінкові науки»	http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki
Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)	http://aqce.com.ua/
Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»	http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/
British Journal of Educational Technology	https://bera-journals.onlinelibrary.wiley.com/journal/14678535
Educational Evaluation and Policy Analysis	https://journals.sagepub.com/toc/EPA/current
International Journal of Science and Research (IJSR)	https://www.ijsr.net/index.php

Офіційні сайти державних та міжнародних установ:

<i>Назва</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Національний інститут стратегічних досліджень	https://niss.gov.ua/
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України	http://ipood.com.ua/
Інститут вищої освіти Національної академії освітніх наук України	https://ihed.org.ua/en/home/
Міжнародний Центр Перспективних Досліджень	http://icps.com.ua/

Соціальні мережі для співпраці вчених усіх наукових дисциплін:

- Academia.edu: <https://www.academia.edu/>
- ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>
- Соціальні мережі науковців (Scientific Social Community): <https://www.science-community.org/uk>
- Українські науковці в світі (Ukrainian Scientists Worldwide): <https://www.science-community.org/uk>